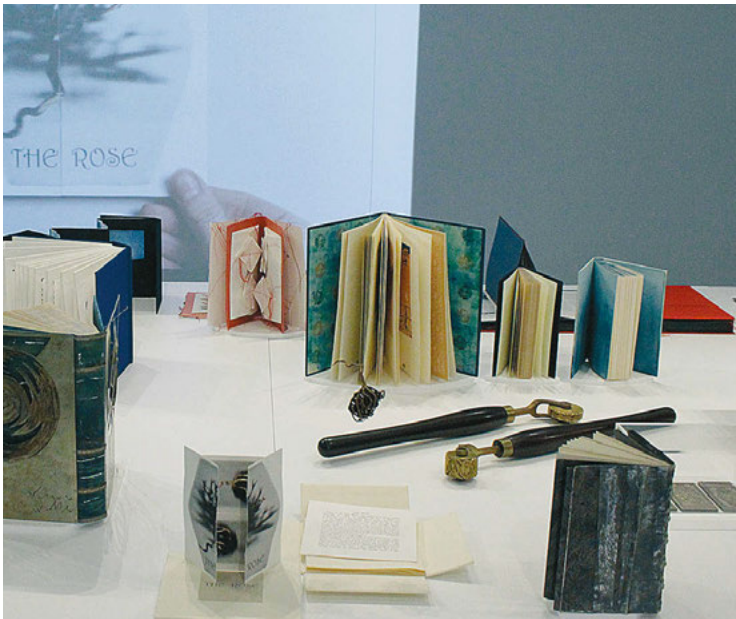

Εργα της Ευαγγελίας Μπίζα, της οποίας οι καλλιτεχνικές βιβλιοδεσίες έχουν βραβευθεί σε διεθνείς εκθέσεις. Στο κέντρο, το βιβλίο-έργο «Song of Songs» (2003), με υλικά μεταξωτές κλωστές και αλφακά.

Βιβλία φτιαγμένα με βελόνα και κλωστή

«Ξεδιπλώνοντας», αναδρομική έκθεση καλλιτεχνικής βιβλιοδεσίας της Ευαγγελίας Μπίζα στην Εθνική Βιβλιοθήκη της Ελλάδος

Της **ΜΑΡΩΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΟΥ**

Το **βιβλίο** δεσπόζει στο κέντρο του μακρόστενου τραπεζιού, στην αίθουσα όπου φιλοξενείται η έκθεση «Ξεδιπλώνοντας». Είναι ένας μεγάλος δερματόδετος τόμος, μέρος ενός μνημειώδους καλλιτεχνικού επιτεύγματος το οποίο απλώνεται σε 3 τόμους, κι έχει τον επίσης τεράστιο τίτλο «Les plus beaux ornements et les tableaux les plus remarquables de Pompei, d' Herculanum et de Stabiae» (Τα ωραιότερα στολίσια και οι πιο αξιόλογοι πίνακες της Πομπηίας, του Ερκολάνου και της Στάμπιε). Εκδόση του 1841 στο Βερολίνο που αποτελεί σημαντικό απόκτημα ιδιωτικής συλλογής.

«Και φανταστείτε ότι η Ευαγγελία Μπίζα είναι μικροκαμωμένη», λέει ο Νικόλαος Σαρρής, συντηρητής στην Εθνική Βιβλιοθήκη Ελλάδας (ΕΒΕ) και μέλος της οργανωτικής επιτροπής της έκθεσης. Ο κ. Σαρρής υπήρξε επίσης ένας από τους μαθητές στο δημοφιλές εργαστήριο βιβλιοδεσίας της κ. Μπίζα, κι έτσι τι θυμάται να εργάζεται πάνω σε αυτό το βιβλίο επί πολλούς μήνες για να αντεπεξέλθει στις απαιτήσεις της κλασικής βιβλιοδεσίας του. Το μέγεθος του τόμου, οι εκτενείς χρυσοτυπίες στο εξώφυλλο με εργαλεία που παραγγέλθηκαν ειδικά για τον σκοπό αυτό, οι χρυσωμένες ακμές και στις τρεις πλευρές κάθε τόμου, δοκιμάζουν τα όρια κάθε βιβλιοδέτη. Η συγκεκριμένη δουλειά μάλιστα έγινε εις διπλούν, καθώς ο συλλέκτης

είχε στην κατοχή του έναν τόμο «δεμένο» το 1841, αλλά τους άλλους δύο σε λυτά φύλλα που έπρεπε να «δεθούν» με τον ίδιο τρόπο.

Η έκθεση που φιλοξενείται στον δεύτερο όροφο της ΕΒΕ, είναι αναδρομική του έργου της Ευαγγελίας Μπίζα. Ίσως το όνομα δεν είναι τόσο γνωστό εκτός του κόσμου των εφαρμοσμένων τεχνών. Όπως και η ίδια, στην τηλεφωνική συνομιλία μας, έτσι και η τέχνη της είναι διακριτική, αν και ιδιαίτερα απαιτητική τεχνικά και καλλιτεχνικά. Η ολοκλήρωση ενός βιβλίου ή έργου απαιτεί χρόνο, γνώσεις κι αισθητική. Η δουλειά της κινείται μεταξύ καλλιτεχνικής βιβλιοδεσίας (design

Στον κατάλογο «Ο,τι» που εξέδωσε το εργαστήριο Γραφικών Τεχνών της ΑΣΚΤ το 2011 η βιβλιοδέτης έφτιαξε 1.500 κινεζικούς κόμπους από λάστιχο με το χέρι.

bookbindings), σχεδιασμού βιβλιοδεσίας σύγχρονων εντύπων κατά παραγγελία και των δικών της καλλιτεχνικών δημιουργιών (artist's book).

Με λίγα λόγια, στρέφεται πάντοτε περίξ του βιβλίου — εκείνου που διαβάζεται, εκείνου που «δένεται» για να κάνει την έκδοση προσωπική, και ενός μη συμβα-

Το «**The Splitting of the Chrysalis**» του Γιώργου Γιατρομανωλάκη (2019).

τικού αντικειμένου που περιέχει εικόνες, σχέδια, ακόμη και κενά φύλλα χειροποίητου χαρτί. Δηλαδή ενός έργου τέχνης, που αποτιμάται ως τέτοιο.

Τα υλικά με τα οποία εργάζεται η ικανότητα μαστόρισσα και καλλιτέχνισ, είναι τα ίδια που επί περίπου δύο χιλιάδες χρόνια χρησιμοποιεί η βιβλιοδεσία: Δέρμα, περγαμνή και χαρτί. Κι ακόμη ξύλο, φύλλα χρυσού, φίλντισι. Βεβαίως, κλωστή και βελόνα. «Όμως αγαπάει πολύ και το μέταλλο», σχολιάζει ο κ. Σαρρής, που μας ξενάγει στην έκθεση. Εξαιρετικό παράδειγμα το βιβλίο «La Seine à Paris» (Ο Σκουάνας στο Παρίσι), 620ό από 990 αριθμημένα αντίτυπα,

Τα υλικά με τα οποία εργάζεται η ικανότητα μαστόρισσα είναι τα ίδια που εδώ και δύο χιλιάδες χρόνια χρησιμοποιεί η βιβλιοδεσία: δέρμα, περγαμνή και χαρτί.

βιβλιοδεσία με εμφανές ράψιμο με σύρμα, διάτρητο μεταλλικό κάλυμμα, χαρτί τυπωμένο ψηφιακά επιζωγραφισμένο με ακουαρέλες.

Στον κατάλογο «Ο,τι» που εξέδωσε το εργαστήριο Γραφικών Τεχνών, Τυπογραφίας και Τέχνης του Βιβλίου της ΑΣΚΤ το 2011 (σ.σ. έχει διδάξει ως προ-

σκεκλημένη στο συγκεκριμένο εργαστήριο) η συνεισφορά της ήταν φαινομενικά απλή. «Η δική μου συνεισφορά στην παραγωγή των 700 αντιτύπων του καταλόγου της ΑΣΚΤ ήταν το χειροποίητο κλείσιμο: 1.500 κινεζικοί κόμποι από λάστιχο που φτιάχτηκαν με το χέρι», αναφέρει η Ευαγγελία Μπίζα.

Για το «Washed out Memories» χρησιμοποίησε την τεχνική της κυανοτυπίας, μια εναλλακτική τεχνική της φωτογραφίας που ανακαλύφθηκε τον 18ο αιώνα. Στο «Holy Book» η βιβλιοδεσία είναι βυζαντινή, με χειροποίητο χαρτί, περγαμνή σπαράγματα, φύλλα χρυσού, ξύλινα εξώφυλλα. Αυτό το βιβλίο δημιουργήθηκε με αφορμή τη συμμετοχή της κ. Μπίζα στην έκθεση «Holy Art», μία από τις λίγες ελληνικές εκθέσεις που έχουν διοργανωθεί και περιλαμβάνουν έργα καλλιτεχνικής βιβλιοδεσίας. Αντιθέτως στο εξωτερικό υπάρχει ένα ευρύ κοινό που ενδιαφέρεται για αυτή την τέχνη, με εκθέσεις και διαγωνισμούς στους οποίους η Ελληνίδα βιβλιοδέτης έχει συχνά βραβευθεί.

Η συγκεκριμένη έκθεση είναι η πρώτη του είδους που πραγματοποιείται στην ΕΒΕ, και δημιουργεί προσδοκίες για το μέλλον. Χάρη στα εξαιρετικά χαρτώα τεκμήρια της Βιβλιοθήκης, υπάρχουν δυνατότητες για πληρέστατες και πολύ ενδιαφέρουσες εκθέσεις για τη βιβλιοδεσία ανά τους αιώνες.

Διάρκεια έκθεσης έως τις 11 Ιουνίου.

Ενας απαραίτητος οδηγός για την παγκόσμια πολιτική σκηνή

Του **ΒΑΣΙΛΗ ΜΟΥΡΔΟΥΚΟΥΤΑ**

RICHARD HAASS
Ο κόσμος σήμερα. Μια σύντομη εισαγωγή στην παγκόσμια πολιτική μισρ.: Γιώργος Αποστόλης εκδ.: Ασίνη, σελ. 542

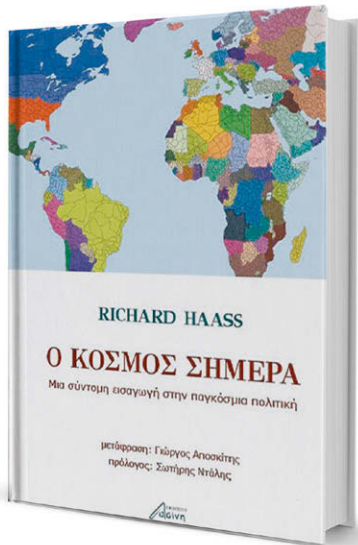
Γιατί είναι τόσο σημαντικός ο σεβασμός των εθνικών συνόρων; Τι χρέος έχουμε απέναντι στους πρόσφυγες; Σε τι διαφέρουν οι αναπτυσσόμενες από τις ανεπτυγμένες χώρες; Ποια είναι τα πραγματικά οφέλη από το παγκόσμιο εμπόριο; Πόσο δεδομένη μπορούμε να θεωρούμε την ειρήνη;

Σε όλους μας έχει τύχει να παρακολουθήσουμε συζητήσεις όπου ειδικοί επιστήμονες, ακαδημαϊκοί, σύμβουλοι, πολιτικοί και δημοσιογράφοι εκφράζουν την άποψή τους για αντίστοιχα ζητήματα. Ορισμένες φορές κατορθώνουμε να κατανοήσουμε πλήρως τα όσα ισχυρίζονται, κάποιες άλλες δυσκολευόμαστε να τους παρακολουθήσουμε και αρκετές άλλες απλώς παραδινόμαστε στην αδιαμφισβήτητη αυθεντία τους.

Για τον Ρίτσαρντ Χάας, διακεκριμένο διεθνολόγο, πολύπει-

ρο διπλωμάτη και σύμβουλο του Τζορτζ Μπους και του Κόλιν Πάουελ, οι γνώσεις που διαθέτουμε για τα διεθνή θέματα παραμένουν εξαιρετικά περιορισμένες. Με δεδομένο ότι ζούμε σε έναν κόσμο παγκοσμιοποιημένο, θα έπρεπε, επιμένει ο Χάας, να γνωρίζουμε περισσότερα. Εάν θεωρούμε, δε, ότι αυτά τα ζητήματα δεν μας αφορούν, μάλλον βαυκαλιζόμαστε: οτιδήποτε συμβαίνει εκτός των συνόρων (ως παράδειγμα, σκεφτείτε την κλιματική αλλαγή, τον πόλεμο στην Ουκρανία κ.λπ.) επηρεάζει αναπόδραστα οτιδήποτε συμβαίνει εντός, δηλαδή τις ζωές μας, και μάλιστα άμεσα.

Αναγνωρίζοντας αυτό το αδικαιολόγητο έλλειμμα γνώσεων, ο Αμερικανός διεθνολόγος αποφασίζει ότι πρέπει με κάποιο τρόπο να καλυφθεί. Οφείλουμε να έχουμε τη δυνατότητα να διαμορφώνουμε τις δικές μας απόψεις για τα διεθνή θέματα. Αυτός είναι ο στόχος και η πρόθεσή του στο «Ο κόσμος σήμερα. Μια σύντομη εισαγωγή στην παγκόσμια πολιτική»: να μάθουμε να σκεφτόμαστε συγκροτημένα και αυτόνομα (δικαίωμα άραγε ή υποχρέωσή

Ο Χάας περιγράφει τη μηχανική της σύγχρονης πολιτικής επιστήμης και των διεθνών σχέσεων, διανύοντας ταχύτατα τεράστια σε έκταση θέματα και πεδία γνώσης.

μας). Σε αυτή τη βάση, ο Χάας επιλέγει συνειδητά να γράψει με έναν τρόπο οικονομημένο, εύληπτο και χειροπιαστό. Η γλώσσα παραμένει απλή, δίχως τεχνικούς όρους ή εξεζητημένη φρασεολογία, και ο τόνος ήπιος. Ενώ την ίδια στιγμή, αποφεύγει εσκεμμένα να παρουσιάσει ακαδημαϊκές θεωρίες ή ιδεολογικά ρεύματα σκέψης. Θεωρεί άλλωστε την εν λόγω συζήτηση εξαιρετικά αφαιρετική και μακριά από την πραγματικότητα. Ο σκοπός εδώ είναι η προσφορά ενός πρακτικού και χρήσιμου οδηγού, όχι ενός ακαδημαϊκού συγγράμματος.

Σε επίπεδο δομής και περιεχομένου, το βιβλίο χωρίζεται σε τέσσερα μέρη. Στο πρώτο, ο Χάας παρουσιάζει εν συντομία την ιστορία θεμελίωσης και εξέλιξης του δυτικού συστήματος των εθνικών κρατών. Ξεκινά με τη Συνθήκη της Βεσφαλίας και φτάνει έως τις ημέρες μας. Στο δεύτερο μέρος, παρουσιάζει περιοχές του κόσμου (Ευρώπη, Ασία, Μέση Ανατολή, Αφρική, Αμερική), αναδεικνύοντας τις πολιτικές, οικονομικές και δημογραφικές δυνάμεις που τις προσδιορίζουν. Στο τρίτο, καταπάνεται

με την ανάλυση θεμάτων όπως το εμπόριο, η μετανάστευση, η αλλαγή του κλίματος, η τρομοκρατία και η κυβερνοασφάλεια. Ζητήματα εξ ορισμού υπερεθνικά. Ενώ στο τέταρτο και τελευταίο, πραγματεύεται τις έννοιες της παγκόσμιας τάξης και της αταξίας.

Ο Χάας κατορθώνει, με αυτό τον τρόπο, να περιγράψει τη μηχανική της σύγχρονης πολιτικής επιστήμης και των διεθνών σχέσεων, διανύοντας ταχύτατα τεράστια σε έκταση θέματα και πεδία γνώσης. Ενώ για όσους θα ήθελαν να εμβαθύνουν σε κάποιο από αυτά, παραθέτει ενενήντα ολόκληρες σελίδες με λίστες από προτεινόμενα αναγνώσματα και πηγές.

Αμερικανοκεντρική οπτική

Αξίζει να σημειωθεί ότι το βιβλίο διαθέτει μια αρκετά αμερικανοκεντρική οπτική (πιθανόν ελαφρώς δύσπεπτη για τον μέσο Ευρωπαίο). Ωστόσο, ο Χάας αποδίδει ιδιαίτερη έμφαση στη σημασία συγκρότησης ευρύτερων συμπαχιών, στην ανάγκη σεβασμού του διεθνούς δικαίου, αλλά και στην επιβαλλόμενη ενίσχυση θεσμών όπως ο ΟΗΕ. Γνω-

ρίζει, εξάλλου, και ασπάζεται την άποψη ότι μόνον έτσι μπορεί να διατηρηθεί η φιλελεύθερη και δημοκρατική τάξη σε έναν κόσμο που έχει την εγγενή τάση να κινείται προς το χάος.

Ως προς τη συνολικότερη κατάσταση των πραγμάτων, ο Αμερικανός διεθνολόγος δεν εμφανίζεται υπερβολικά αισιόδοξος. Επειτα από την πτώση του Τείχους και το πολυθρύλητο τέλος της Ιστορίας (sic), οι τεκτονικές πλάκες των διεθνών σχέσεων δεν έχουν σταματήσει να μετατοπίζονται, ενίοτε δε με ιδιαίτερη αγριότητα. Η παλιά τάξη μοιάζει να έχει ξεφτίσει και η νέα δεν έχει ακόμη διαμορφωθεί.

Ας συνοψίσουμε. Ο Χάας μάς χαρίζει ένα βιβλίο που διευρύνει την οπτική μας, θεραπεύει τον αναλφαβητισμό μας και μας βοηθά να αντιληφθούμε τον αντίκτυπο που τα διεθνή θέματα έχουν τελικά στις ζωές μας. Υπό αυτούς τους όρους, το «Ο κόσμος σήμερα» είναι ένα μοναδικής αξίας και μάλλον απαραίτητο βοήθημα για τον ενεργό και σκεπτόμενο πολίτη μιας σύγχρονης φιλελεύθερης δημοκρατίας.